

Klarnet Eğitimcilerinin Klarnet Eğitiminde Kullanılan Etüt Kitapları İle İlgili Görüşleri

Yaşar Demir¹

Harun Keskin²

Özet

Bu araştırmanın amacı müzik eğitimi anabilim dallarında ve güzel sanatlar liselerinde görev yapan klarnet eğitimcilerinin kullandıkları klarnet etüt kitaplarının belirlenmesi ve eğitimcilerin etüt kitaplarından yararlanırlarken izledikleri yolların ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında ve güzel sanatlar liselerinde görev yapan 12 klarnet eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama, mevcut durumu anlama ve ortaya çıkarma amacıyla nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Bu çerçevede araştırma verileri araştırmacılar tarafından oluşturulmuş, 3 uzmanın onayı alınarak son hali verilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş ve betimsel olarak analiz edilmiştir. Klarnet eğitimcilerinin tamamının klarnet eğitiminde etüt kitaplarından yararlandıkları; en çok başvuru alan etüt kitaplarının Klose, Baermann ve Rose etüt kitapları olduğu; başlangıç/orta/ileri düzey öğrenciler için bu üç kitabın yanında Wiedemann etüt kitabının da sıklıkla kullanıldığı anlaşılmıştır. Klarnet eğitimcilerinin çağdaş Türk müziği türünde bir klarnet etüt kitabına rastlamadıkları ve bu yönde bir kitaba ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Giriş

Uçan'a (2005) göre müzik eğitimi; müzikal davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, olarak tanımlanırken bir müziksel davranış geliştirme süreci olarak da belirtilmiştir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi

1 Yüksek Lisans Öğrencisi MSKÜ, Eğitim Fak. Müzik Eğitimi ABD, Muğla-Türkiye, yasar6464dmr@gmail.com

2 Dr. Öğr. Üyesi MSKÜ, Eğitim Fak. Müzik Eğitimi ABD, Muğla-Türkiye, harunkeskin@mu.edu.tr

müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitiminde öğrencinin hedefine ulaşmasında en önemli faktörün düzenli ve sistematik bir çalışma gerçekleştirmesi olduğu söylenebilir. “Müzik eğitiminin boyutlarından biri olan çalgı eğitimi, bir çalgıyı çalma becerisini gösterebilmek için birtakım becerilerin sistematik olarak kazanılmasından oluşan uzun bir eğitim sürecidir” (Çoban, 2011:116). Mesleki müzik okullarında eğitmen ve öğrencinin birebir eğitim yoluyla sürdürdükleri çalgı eğitimi hem eğitici hem de öğrenci için sabır, disiplin ve özveri ile başarıya ulaşabilmektedir.

Mesleki müzik okullarında eğitimi verilen çalgılardan biri de klarnettir. Klarnet, ağaç üflemeliler sınıfına giren, silindirik bir yapıya ve metal perde sistemine sahip, beş parçadan oluşan kamışlı bir çalgıdır. 1700’lü yıllarda Alman çalgı yapımcısı J. C. Denner tarafından, şalümo adlı halk çalgısının üzerinde yaptığı değişiklikler ile ortaya çıkarılmıştır. Basit bir halk çalgısı olan şalümodan evrilip, Avrupa Sanat Müziğinde yer bulmaya başlayan klarnetin oluşumu ilerleyen yıllarda devam etmiştir. Bestecilerin ve müzisyenlerin dikkatini yoğun bir şekilde çeken klarnet, bu kadar geç ortaya çıkmasına rağmen hızla duyulmuş ve sevilen bir çalgı halini almıştır. “Klarnet, birçok müzik türüne hitap etmesi bakımından çeşitli türdeki müzik gruplarında, çoğunlukla tercih edilmektedir” (Sercan, 2019). Klarnet ses rengi, teknik kapasitesi ve 3 oktavı aşan ses genişliğiyle birçok müzik türünde tercih edilen önemli bir çalgıdır. Klarnetin yapısal olarak günümüzdeki formlarına erişmesinde klarnet icracılarının ve çalgı yapımcılarının çok önemli katkıları olmuştur. 1800’lü yılların başlarında Rus klarnet icracısı ve bestecisi Iwan Müller, o yıllarda her tonalitenin çalınmasının mümkün olmadığı klarnete yeni perdeler ekleyerek daha modern bir klarnet yapmıştır. Müller’in katkıları sadece perdelerle ilişkili olmakla kalmamış, alt gövdenin arkasına sağ el başparmak için halka parmak dayama vidası, bilezikte çift vida gibi basit görünen ama büyük öneme sahip yenilikleri de barındırmaktadır. İlerleyen yıllarda Alman flüt icracısı Theobald Boehm’in flütte devrim niteliğinde ortaya çıkardığı mekanik yenilikler, başta klarnet olmak üzere diğer tahta üflemeli çalgıların da mekanizmalarında benzer yenilik ve değişimlere sebep olmuştur. Fransız klarnet sanatçısı Hyacinthe Eleonore Klose, Boehm’in flütte bulduğu yenilikleri klarnete uygulamıştır. Hemen ardından çalgı yapımcısı ve Boehm sistem flütlerin üreticisi L. A. Buffet ile daha profesyonel bir seviyede klarnette Boehm sistemin adaptasyonu için birlikte çalışmışlar ve bugün Boehm sistem klarnet olarak adlandırılan ilk klarneti, patentini de alarak 1844 yılında üretmeye başlamışlardır.

Günümüzde klarnet senfonik orkestraların yanında askeri bandolarda, caz orkestralarında ve popüler müzikte kullanıldığı görülmektedir. “Türkiye de sanat eğitimi veren okulların bir kısmında klarnet eğitimi verilmektedir. Bu okullar Devlet Konservatuvarları, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulları, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri olarak yapılanmıştır. Her geçen gün bu okullardaki eğitim kalitesini arttırıcı çalışmalar yapılmaktadır” (Soğukçam, 2007).

Klarnet eğitiminde, tıpkı diğer tüm çalgıların eğitimlerinde olduğu gibi etüt kitaplarından faydalanılmaktadır. Hodeir’a (2011) göre iyi yazılmış bir etüt, hem müzik yönünden hem çalgı ustalığı yönünden eşit değerde olmalıdır. Etütün belirli bir biçimi yoktur. İki ya da üç bölmeli lied biçiminde olabileceği gibi, daha az görülmele birlikte rondo biçiminde de olabilir. “Gerekli temel bilgiler, çalışma yolları ve tekniklerin aktarıldığı metotlar, hem öğrenme hem de kazanılan davranışları geliştirme olanağı sunan etüt ve egzersizler, hazırlandıkları veya düzenledikleri dönemin müziksel özelliklerine göre farklılıklar göstermektedirler. Zorluk seviyelerine göre de çeşitlilik içeren metot, etüt ve egzersiz kitapları eğitim süreci içerisinde yapılan etkinliklerin temel öğretim materyalleridir” (Özçimen ve Burubatur, 2012:185). Bu kapsamda yüzyıllar içinde gelişimini sürdürerek metodolojik bir yapıda süren klarnet eğitiminde çeşitli etüt kitapları kullanılmaktadır. Etütler bazen metotların içinde belirli bölümlerde yer alırken bazen de yalnızca etütlerden oluşan kitaplar yazılmıştır. Klarnet eğitiminde önemli bir yer tutan etütler, öğrencinin gelişiminde kullanıldıkları gibi öğrencinin başarı düzeyinin ölçülmesinde de kullanılmaktadır.

“Çalgı eğitimi sürecinde çeşitli problemlerle karşılaşmak olağandır. En çok karşılaşılan problemlerin başında ise teknik güçlükler gelmektedir. Çalgı eğitiminde karşılaşılan teknik ve müziksel sorunların çözülmesinde etüt önemli bir materyaldir. Etütler, eğitimin başlangıcından ileri aşamalarına kadarki sürecin bütününde çalgı tekniğine ilişkin becerilerin oluşturulması amacıyla kullanılmaktadır” (Yalçınkaya, 2012).

Bu araştırmada klarnet eğitimcilerinin kullandıkları etüt kitaplarının neler olduğu, bu kitapların öğrencilerin seviyelerine göre nasıl belirlendiği ve klarnet tekniklerinin kazandırılması için hangi etüt kitaplarını tercih ettiklerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı müzik eğitimi anabilim dallarında ve güzel sanatlar liselerinde görev yapan klarnet eğitimcilerinin klarnet derslerinde hangi etüt

kitaplarını kullandıklarının ve bu kitaplardan nasıl faydalandıklarının ortaya çıkartılmasıdır.

Bu doğrultuda araştırmanın problemini “Klarnet Eğitimcilerinin Klarnet Eğitiminde Kullanılan Etüt Kitapları ile İlgili Görüşleri Nelerdir?” cümlesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1- Klarnet eğitimcileri klarnet eğitimini desteklemeye yönelik klarnet etüt kitaplarından yararlanırlar mı?

2- Klarnet eğitimcilerinin klarnet eğitiminde kullandıkları etüt kitapları hangileridir?

3- Klarnet eğitimcileri klarnet etüt kitaplarından nasıl faydalanmaktadırlar?

4- Klarnet eğitimcileri Çağdaş Türk Müziği klarnet repertuarına yönelik bir etüt kitabına ihtiyaç duymakta mıdır?

Bu araştırma, müzik eğitimi anabilim dallarında ve güzel sanatlar liselerinde görev yapan klarnet eğitimcilerinin hangi etüt kitaplarını kullandıklarını ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Klarnet eğitiminde başlangıç, orta ve ileri düzeye uygun etüt kitaplarının hangileri olduğu ve bu kitaplarda yer alan etütlerden hangilerine sıklıkla başvurulduğunun anlaşılması önemli bulunmaktadır. Bunların yanında çağdaş Türk müziği klarnet repertuarına yönelik etüt kitabına/kitaplarına olan ihtiyacın tespit edilmesi bakımından da önemli görülmektedir.

Klarnet eğitiminde etütler ve etüt kitapları ile ilişkili literatür incelendiğinde;

i. Merve Nuvasil’in 2010’da yapmış olduğu yüksek lisans tezi; “Saygun “Horon”, Manav “Klarinet için Taksim”, Taviloğlu “Klarinet Konçertosu”, Erdener “Klarinet Konçertosu” Klarinet Edebiyatındaki Dört Türk Yapıtı”,

ii. Tayfun Zafer’in 2009’da yapmış olduğu yüksek lisans tezi; İstemihan Taviloğlu “Türk Klarinet Konçertosu’nun Form ve İcra Açısından İncelenmesi”,

iii. Arif Deniz Ceylan’ın 2010 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi; “Başlangıç Eğitiminde Kullanılan Klarnet Metotlarının İncelenmesi”,

iv. Zeynep Gök’ün 2021 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi; “Klarnet Eğitiminde Kullanılan Tekniklerin Eğitimci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”,

- v. Anıl Çelik'in 2020 yılında yapmış olduğu makale çalışmasında; "Klarnet Eğitiminde Karşılaşılan "LA-Mİ", "Mİ-LA" Notaları Üzerine Geçiş Kolaylığı Sağlayacak Çalışma Yöntemleri",
- vi. Levent Yılmaz'ın 2020 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi; "Türkiye'de Yayımlanmış Türk Müziği Sol Klarnet Öğretim Metotlarının Makamsal, Teknik ve Teorik Açılardan Karşılaştırmalı İncelenmesi",
- vii. Hakan Güvençli'nin 2017 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi; "Carl Baermann'ın Op.63 Daily Studies Klarnet Metodunun Çalım Teknikleri Açısından Analizi ve Çalışma Önerileri",
- viii. Dilay Şahin'in 2019 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi; "Trakya Üniversitesi Devlet Konservatürü'nde Ortaokul ve Lise Klarnet Eğitiminin İncelenmesi ve Metot Önerisi",
- ix. Barış Soğukçam'ın 2007 yılında yapmış olduğu yüksek lisans tezi "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Klarnet Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri",
- x. Ali Taha Damar'ın 2023 yılında yapmış olduğu makale çalışması "Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Kullanılan Klarnet Metotlara İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri" adlı çalışmalara rastlanmaktadır.

Literatürde, klarnet eğitimcilerinin, öğrencilerin düzeylerine göre hangi etüt kitaplarını tercih ettikleri konusuna yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu konuda ilk çalışma olması bakımından önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan bütüncül tek durum deseni ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Subaşı ve Okumuş, 2017).

Etik Kurul Beyanı

Bu çalışma XXXXX Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunda (220197. 2023/21) 31.01.2023 tarihli, 2023/21 toplantısında alınan onay kararı ile yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; güzel sanatlar liselerinde görev yapan 7 klarnet eğitimcisi ve müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan 5 klarnet eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılım gösteren klarnet eğitimcilerinin demografik özelliklerine Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Klarnet eğitimcilerinin demografik özelliklerine göre dağılımı

Cinsiyet	Akademik Ünvan	Görev Yapılan Kurum	Birimde Görev Yapılan Süre	Klarnet Eğitimi Derslerini Yürütme Süresi	Mezun Olunan Lisans Programı
Erkek	Sanatçı/ Öğretim Görevlisi	Bursa Uludağ Üniversitesi	43 yıl	43 yıl	Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi
Erkek	Uzman Öğretmen	Edirne Hasan Rıza GSL	23 yıl	23 yıl	K.T.Ü Müzik Eğitimi ABD
Kadın	Öğretim Görevlisi	Gazi Üniversitesi	3 yıl	15 yıl	Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı
Kadın	Uzman Öğretmen	Aşık Veysel GSL	7 yıl	10 yıl	Mimar Sinan GSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı
Kadın	Öğretim Görevlisi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	3 yıl	15 yıl	Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Erkek	Müzik Öğretmeni	Tekirdağ Yahya Kemal Beyatlı GSL	1 yıl	10 yıl	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD
Kadın	Müzik Öğretmeni	İstanbul Avni Akyol GSL	2 ay	5 yıl	Marmara Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD
Erkek	Müzik Öğretmeni	Sebahat-Cihan Şişman GSL	3 yıl	10 yıl	Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD
Kadın	Öğretim Görevlisi	Dokuz Eylül Üniversitesi	21 yıl	21 yıl	Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Kadın	Uzman Öğretmen	Orhan Şaik Gökyay GSL	11 yıl	14 yıl	Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD
Kadın	Müzik Öğretmeni	Ankara GSL	1 yıl	4 yıl	Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD
Erkek	Dr.Öğr. Üyesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	7 yıl	11 yıl	Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD

Verilerin Toplanması

Veriler, klarnet eğitimi verilen kurumlarda görev yapan 12 klarnet eğitimcisiyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan klarnet eğitimcilerinin görev yaptıkları üniversiteler ve güzel sanatlar liseleri; Bursa Uludağ Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Edirne Hasan Rıza Güzel Sanatlar Lisesi, Ankara Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul Aşık Veysel Güzel Sanatlar Lisesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Tekirdağ Yahya Kemal Beyathı Güzel Sanatlar Lisesi, İstanbul Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi, Balıkesir Sebahat-Cihan Şişman Güzel Sanatlar Lisesi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Kastamonu Orhan Şaik Gökyay Güzel Sanatlar Lisesi, Ankara Güzel Sanatlar Lisesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan olmuştur.

Görüşme soruları oluşturulurken ilk olarak alanyazın taraması yapılmış, ardından araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan soruların çalışmaya uygunluğu açısından değerlendirilmesi için uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli görülen değişikliklerden form son halini almıştır.

Görüşme formunda klarnet eğitimcilerinin kişisel özelliklerini belirlemek amacı ile 6 soru yer almaktadır. Formda klarnet eğitimcilerinin; kullandıkları etüt kitaplarına, öğrencilerin düzeylerine göre hangi etüt kitaplarını kullandıklarına, çağdaş Türk müziğine yönelik bir etüt kitabına duyulan ihtiyaca yönelik görüşlerine yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri içeriksel olarak analiz edilmiştir. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan verilerle içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir” (Yıldırım ve Şimşek 2000, 227). Araştırmada görüşme uygulanmış olan klarnet eğitimcileri “KE1” (Klarnet Eğitimcisi 1), KE2 (Klarnet Eğitimcisi 2) ... vb. kodlarla araştırma bulgusuna eklenmiştir. Yapılan görüşmeler dinlenilmiş ve sözel yanıtlar metin halinde veri haline dönüştürülmüştür.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2: Klarnet eğitimcileri klarnet eğitimini desteklemeye yönelik klarnet etüt kitaplarından yararlanma durumları

Klarnet Eğitimcisi	Klarnet etüt kitaplarından yararlanma durumları
KE1	Evet
KE2	Evet
KE3	Evet
KE4	Evet
KE5	Evet
KE6	Evet
KE7	Evet
KE8	Evet
KE9	Evet
KE10	Evet
KE11	Evet
KE12	Evet

Tablo 2’de görüldüğü gibi, klarnet eğitimcilerinin tamamı klarnet eğitiminde etüt kitaplarından yararlanmaktadırlar.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3: Klarnet eğitimcilerinin kullandığı etüt kitapları

Kullanılan Etüt Kitapları	Klarnet Eğitimcisi/Eğitimcileri
Klose’sConservatoryMethodforClarinet-HyacintheKlosé	KE1,KE2, KE3,KE4, KE5,KE6, KE7,KE8,KE9,KE10,KE11,KE12
22 EtudesModernesPour La Clarinette-Auguste Perier	KE1,KE4,KE5,KE7,KE9
ClarinetMethod–StewartTodd	KE2
Klarnet Tekniği - Kamil Özler	KE2
Clarinet School –SergeyRozanov	KE2
Klarinettenschule – RudiReski	KE2
EnjoyPlayingTheClarinet - RuthBonetti	KE3
EtüdenfürKlarinette – JoachimFriedel	KE3
21 Capricci–VincenzoGambaro	KE3
Thirty-TwoEtudesforClarinet – Cyrille Rose	KE3, KE4, KE5, KE6, KE8, KE9

Complete MethodforClarinet - Carl Baermann	KE3, KE4, KE5, KE8, KE9, KE10, KE11, KE12
12 Modern Studies for Clarinet- AlamiroGiampieri	KE4
Studies – FritzKröpsch	KE4
14 Etudes de Mecanisme–Eugene Bozza	KE5
15 Etudes – Jacques Lancelot	KE5, KE7, KE12
75 etuden für klarinette - Ludwig Wiedeman	KE5, KE6, KE8, KE12
25 EtudesTechniques Et Melodiques- Paul Jean Jean	KE5, KE7, KE12
17 Staccato Studies for Clarinet – Reginald Kell	KE5
24 Etüden Op 49 in AllenTonarten – Robert Stark	KE5
48 Etüden für Klarinette – Alfred Uhl	KE5
Leichtfassliche Praktische Schule für Klarinet – Henri Kling	KE6
Askeri Bando Okulu 1. Sınıf Klarnet Metodu	KE6
6 Etudes for Clarinet – Friedrich Berr	KE7
Modern Daily Studies for Clarinet – Kalmen Opperman	KE8
Rubank Elementry Method–N. W. Hovey	KE8
Clarinet Method for Beginning – Jack Snavelly	KE8
Methode de Clarinette–Jean-Xavier Lefevre	KE8
Elementar schule für Klarinette – Friedrich Demnitz	KE10
40 Studies for Clarinet Solo – Cyrille Rose	KE12
22 Clarinet Etudes – Johann Müller	KE12

Tablo 3'te görüldüğü üzere klarnet eğitimcileri, klarnet eğitiminde toplam 30 adet klarnet etüt kitabından faydalanmaktadır. Klarnet eğitimcilerinin en çok tercih ettiği kitaplar arasında Klose (KE1,KE2, KE3,KE4, KE5,KE6, KE7,KE8,KE9,KE10,KE11, KE12), Baermann (KE3, KE4, KE5, KE8, KE9, KE10, KE11, KE12), Rose (KE3, KE4, KE5, KE6, KE8, KE9), Perier (KE1,KE4,KE5,KE7,KE9), Wiedemann (KE5, KE6, KE8, KE12), Lancelot (KE5, KE7, KE12) ve Jean Jean (KE5, KE7, KE12) kitapları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere klarnet eğitiminde birçok farklı klarnet etüt kitabı kullanılmaktadır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4: Klarnet eğitimcilerinin öğrencilerin düzeylerine göre tercih ettikleri kitaplar

Eğitimciler	Başlangıç Düzeyi	Orta Düzey	İleri Düzey
KE1	Klose	Baermann, Perrier	Belirtmedi
KE2	Belirtmedi	Belirtmedi	Belirtmedi
KE3	Ruth Bonetti-Enjopy-layingtheclarinet	Gambaro	Konçerto, Sonat
KE4	Klose, Baermann	Belirtmedi	Belirtmedi
KE5	Klose, Baermann, Jean Jean, Stark	Wiedemann, Jeanjean, Stark	Belirtmedi
KE6	Klose, Baermann	Belirtmedi	Belirtmedi
KE7	J. Lancelot etütleri	Lancelot	Klose
KE8	Rubank, JackSnavely, Klose	Klose, Baermann, Oppermann, Wiedemann, Rose ³² , Lefevre, Lutoslawski	Klose, Baermann, Wiedemann, Rose, Lutoslawski
KE9	Klose, Rose	Belirtmedi	Bach, Paganini, Delecluse
KE10	Klose	Baermann-16,	Belirtmedi
KE11	Klose, Baermann	Belirtmedi	Belirtmedi
KE12	Klose, Baermann, Rose, Lancelot	Klose, Baermann, Wiedemann, Rose ³² , Müller	Wiedemann, Rose 40, Jean Jean

Tablo 4'te görüldüğü üzere klarnet eğitimcilerinin öğrencilerin düzeylerine göre farklı etüt kitaplarından yararlandığı tespit edilmiştir. Başlangıç düzeyi öğrencileri için en çok tercih edilen kitabın Klose (KE1, KE4, KE5, KE6, KE8, KE9, KE10, KE11, KE12), Baermann (KE4, KE5, KE6, KE11, KE12), Orta düzey öğrenciler için en çok tercih edilen kitabın Baermann (KE1, KE8, KE10, KE11, KE12), Wiedemann (KE5, KE8, KE12) olurken ileri düzey öğrenciler için tercih ettikleri kitaplar ile ilgili klarnet eğitimcilerinin çoğu (KE1, KE2, KE4, KE5, KE6, KE10, KE11) cevap vermemiştir. Fakat tablodan anlaşılacağı üzere klarnet eğitimcilerinin ileri düzey öğrenciler için en çok Klose, Wiedemann ve Rose adlı bestecilerin kitaplarını kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 5: Klarnet eğitimcilerinin parmak tekniği/artikülasyon/ritmik gelişim için tercih ettikleri kitaplar

Eğitimciler	Parmak Tekniği	Artikülasyon	Ritmik Gelişim
KE1	Klose, Baermann	Belirtmedi	Belirtmedi
KE2	Klose	Klose	Belirtmedi
KE3	Baermann	Baermann	Elementary Method for Clarinet-N. W. Hovey
KE4	Baerman, Fritz Kröpsch, Giampieri	Baerman, Fritz Kröpsch, Giampieri	Baerman, Fritz Kröpsch, Giampieri
KE5	E. Bozza Etudes de mecanisme J. Lancelot Quinze Etudes Ludwig wiedeman 75 etuden für klarinette Paul Jeanjean Etudes techniques A. Perier Enseignement Complet	Ludwig Wiedemann praktische studien für klarinette Kell staccato studies Robert Stark 24 Etüden	Gabucci La tecnica del clarinetista virtuoso A. Gabucci 26 Cadences en Forme de Preludes
KE6	Klose	Belirtmedi	Belirtmedi
KE7	Baermann	Baermann Tagliche Studien aus Clarinet Schule op. 63 Opperman's Staccato	Baermann Tagliche Studien aus Clarinet Schule op. 63 Opperman's Staccato
KE8	Klose, Baermann	Wiedemann, Oppermann	Lutoslawski
KE9	Jean jean- Vade macum Klose- Kropsh Baermann	Belirtmedi	G.Montbrun, Bozza
KE10	Klose	Baermann, Klose	Baermann
KE11	Klose, Baermann	Klose, Baermann	Klose, Baermann
KE12	Klose	Rose	Jean Jean

Tablo 5'te görüldüğü üzere klarnet eğitimcileri klarnet eğitiminde öğrencilerinin çok yönlü gelişimi için birçok klarnet etüt kitabından yararlanmaktadırlar. Parmak tekniğinin gelişimi açısından klarnet eğitimcilerinin büyük bir kısmı Baermann (KE1, KE2, KE6, KE8, KE9, KE10, KE11, KE12) etüt kitabından ve Klose (KE1, KE3, KE4, KE7, KE8, KE9, KE10, KE11) etüt kitabından yararlanmaktadır. Artikülasyon

gelişimi için Baermann (KE3, KE4, KE7, KE10, KE11) ve Klose (KE2, KE10, KE11) etüt kitaplarından daha fazla yararlandığı anlaşılmaktadır. Son olarak ritmik gelişim için Baermannn (KE4, KE7, KE10, KE11) etüt kitabının daha sık kullandığı görülmektedir. Burada 3 müzikal unsur olan parmak tekniği/artikülasyon/ritmik gelişimi geliştirmeye dönük klarnet eğitimcilerinin en sık başvurduğu kitabın Baermann olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Klarnet eğitimcilerinin derslerinde klarnet etüdü çalıştırmak ve dinlemek için ayırdığı süre

Klarnet Eğitimcisi	Etüt Çalıştırma/Dinleme Süresi
KE1	15dk
KE2	Değişebilir
KE3	Değişebilir
KE4	40+
KE5	40+
KE6	40dk
KE7	10-40dk
KE8	30dk
KE9	Değişebilir
KE10	40dk
KE11	30dk
KE12	20dk

Tablo 6’da yer alan, klarnet eğitimcilerinin öğrencilerine etüt çalışma süreleri incelendiğinde 15 dakika ile 40 dakika ve üzeri arasında bir süre ayırdıkları tespit edilmiştir. KE2, KE3 ve KE9 klarnet etüdü için derste ayrılan sürenin değişkenlik gösterebileceğini belirtmişlerdir. Klarnet eğitimcilerinin büyük çoğunluğunun derslerinde klarnet etütlerini çalıştırmak ve dinlemek için geniş zaman ayırdıkları görülmektedir.

Tablo 7: Klarnet eğitimcilerinin derslerinde kullandıkları klarnet etüt kitaplarını yeterli bulma durumları

Klarnet Eğitimcisi	Yeterli Bulma/Yeterli Bulmama
KE1	Evet
KE2	Evet
KE3	Evet
KE4	Hayır
KE5	Evet
KE6	Evet
KE7	Evet
KE8	Hayır
KE9	Evet
KE10	Evet
KE11	Evet
KE12	Evet

Tablo 7de yer alan, klarnet eğitimcilerinin klarnet etüt kitaplarını yeterli bulma durumları incelendiğinde iki klarnet eğitimcisi (KE4, KE8) dışında diğer klarnet eğitimcilerinin derslerinde kullandıkları klarnet etüt kitaplarını yeterli buldukları görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8: Klarnet eğitimcilerinin çağdaş türk müziği klarnet repertuarına yönelik bir etüt kitabına ihtiyaç duyma durumları

Eğitimciler	Çağdaş Türk Müziği Klarnet Repertuarına Yönelik Kullanılan Etüt Kitaplarına İhtiyaç Duyulma Durumu
KE1	+
KE2	+
KE3	+
KE4	+
KE5	+
KE6	+
KE7	+
KE8	+
KE9	+
KE10	+
KE11	+
KE12	+

Tablo 8’de görüldüğü gibi klarnet eğitimcilerinin tamamı çağdaş Türk müziği klarnet repertuvarına yönelik bir kitaba ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, klarnet eğitimcilerinin klarnet derslerinde öğrencilerine klarnet etüt kitaplarını kullandırma durumu değerlendirildiğinde; klarnet eğitimcilerinin tamamının öğrencilerine klarnet eğitimi verirken etüt kitaplarından yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ceylan (2010) klarnet eğitiminde doğru izlenecek bir yol ile teknik ve müzikal güçlüklerin yenilebileceğini ve bunun için aşamalı olarak düzenlenmiş alıştırmaya ve etütlerin önemini vurgulamıştır. Yalnızca alıştırmaya yapma ve eser çalışma ile gerçekleştirilecek bir klarnet eğitiminde müzikal kazanımların, tekniğin ve yorumlamanın istenilen düzeye gelmesi mümkün olmayabilir. Etütler bu kazanımların elde edilmesinde alıştırmaların üstlendiği rolü de yerine getirirken bir eserin tüm müzikal yönlerini de kapsayabilirler.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; klarnet eğitimcilerinin hangi etüt kitaplarından yararlandıkları durumu değerlendirildiğinde; klarnet eğitimcilerinin en çok tercih ettiği kitaplar arasında **Klose’s** Conservatory Method for Clarinet, **Baermann** Complete Method for Clarinet, **Rose** Thirty-Two Etudes for Clarinet, **Wiedeman** 75 etuden für klarinette, **Perier** 22 Etudes Modernes Pour La Clarinette, **Lancelot** 15 Etudes, **Jean Jean** 25 Etudes Techniques Et Melodiques kitapları başta olmak üzere, klarnet eğitimcilerinin çeşitli klarnet etüt kitaplarından yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Verilen yanıtlarla toplam 30 farklı etüt kitabı tespit edilmiştir ancak yoğunlukla 7 kitabın tercih edildiği görülmüştür.

Johnson (1999) araştırmasında Amerika’da kolejlerde klarnet eğitimi için kullanılan etüt kitapları ve metot kitapları geniş bir tablo ile sunmuş ve en sık kullanılanları tespit etmiştir. Rose 32, Rose 40, Baermann, Cavallini kitapları ilgili çalışmada en sık kullanılan kitaplardır. Baermann ve Rose’un kitaplarının iki çalışmada da sık kullanılan kitaplar arasında olduğu görülmektedir. Rose 40 kitabı Rose 32 kitabına göre daha kapsamlı, değiştirici işaretleri ve ritmik yapıları bakımından daha zorlayıcı etütler barındırmaktadır. Türkiye’de güzel sanatlar liseleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan klarnet eğitimcilerinin Rose 40 kitabını kullanmamaları öğrencilerinin 4 yıllık bir eğitim sürecinde ileri bir seviyeye ulaşamıyor olmaları ile ilişkilendirilebilir.

Britz (2004) klarnet eğitimi ile ilgili literatür çalışması yaptığında klarnet eğitiminde kullanılmak üzere iki tür kaynak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu kaynakların ilkinin klarnet tarihini, bölümlerini, akustik yapısını ve

performansının teknik yöntemlerini içerdiğini söylerken; diğer kaynağın ise profesyonel düzeye kadar ulaşan klarnet etüt kitaplarının olduğunu savunmaktadır. Klarnet etüt kitaplarında ton kalitesi, parmak tekniği, artikülasyon, ritim ve ifadeyi güçlendirecek egzersizlerin yer almasının bu yönde faydalı olduğunu düşünmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; klarnet eğitimcilerinin öğrencilerin düzeyine göre belirlediği klarnet etüt kitapları durumu değerlendirildiğinde; klarnet eğitimcilerinin başlangıç ve orta düzey olarak Klose, Baermann, Rose 32, Wiedemann kitaplarını kullanırken, 7 klarnet eğitimcisinin ileri düzeyde kullandıkları kitapların bilgisine ulaşamamıştır. Ancak soruyu yanıtlayan klarnet eğitimcilerinin en çok kullandıkları kitapların Klose, Wiedemann ve Rose adlı bestecilerin kitapları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2016) bir çalgının doğru bir şekilde öğrenimi sırasında en önemli sayılabilecek unsurlarından birini kullanılan kaynaklar olarak belirtmiş ve klarnet öğretim yöntemlerinde ve eğitiminde çalışma sürecinin çalgıyı doğru bir şekilde çalma açısından temel bir eylem olarak karşımıza çıktığını belirtmiştir. Bu bağlamda klarnet eğitiminde kullanılan etüt kitaplarının öğrencilerin düzeylerine ve ihtiyaçlarına göre belirlenmesi önemli görülmektedir.

Klarnet eğitimcilerinin parmak tekniği/artikülasyon/ritmik gelişim için en sık kullandıkları etüt kitapları ile ilgili; parmak tekniğinin gelişimi açısından klarnet eğitimcilerinin büyük bir kısmının Baermann etüt kitabından ve Klose etüt kitabından yararlanmakta oldukları; artikülasyon gelişimi için Baermann ve Klose etüt kitaplarından daha fazla yararlandığı; ritmik gelişim için ise Baermann etüt kitabının daha sık kullanılan etüt kitabı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burada 3 müzikal unsur olan parmak tekniği/artikülasyon/ritmik gelişimi geliştirmeye dönük klarnet eğitimcilerinin en sık başvurduğu kitabın Baermann olduğu anlaşılmıştır.

Britz'e (2004) göre Rose 32 ve Rose 40 kitapları klarnet çalmada öğrenilmesi gereken en temel kazanımların elde edilmesine yönelik en kapsamlı ve kabul görmüş kitaplardır. Ancak Türkiye'de güzel sanatlar liseleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında parmak tekniği/artikülasyon/ritmik gelişime yönelik kullanılan etüt kitaplarına dönük sonuçlara baktığımızda Rose'un kitaplarının beklenen ilgiyi görmediği anlaşılmıştır.

Klarnet eğitimcilerinin büyük çoğunluğunun derslerinde klarnet etütlerini çalıştırmak ve dinlemek için geniş zaman ayırdıkları sonucuna ulaşılmıştır ve eğitimcilerin büyük çoğunluğunun etüt kitaplarını yeterli

buldukları anlaşılmıştır. Johnson (1999) klarnet derslerinde klarnet etütleri için eğitimcilerin ne kadar süre ayırdıklarını sormuş ve eğitimcilerin büyük çoğunluğunun ayırdıkları sürenin öğrencinin seviyesi veya hazırlıklı olup olmaması ile ilgili değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada klarnet eğitimcilerinin etüt çalışması ile ilgili derslerinde yoğunlukla geniş zaman ayırmaları olumlu görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; klarnet eğitimcilerinin, klarnet eğitiminde kullanılmak üzere çağdaş Türk müziği klarnet repertuarına yönelik bir etüt kitabına ihtiyaç duyma durumları değerlendirildiğinde; katılımcıların tamamının bu yönde bir etüt kitabının varlığının etkili olacağını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde, ülkemizde çağdaş Türk müziği klarnet repertuarına yönelik herhangi bir klarnet etüt kitabının yayınlanmamış olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen sorular çerçevesinde sırasıyla sunulmuş ve çeşitli öneriler getirilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin tablo incelendiğinde 12 klarnet eğitimcisinin tamamının klarnet derslerinde klarnet etüt kitaplarından yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Klarnet eğitiminde, içeriğinde yalnızca klarnet etütlerinin yer aldığı kitapların kullanıldığı anlaşılmıştır. Böylece klarnet metodu niteliğinde olup, içerisinde etütlerin de yer aldığı kitapların klarnet eğitiminde klarnet etütlerine yönelik ihtiyaçları tek başlarına karşılayamadıkları da anlaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin tablo incelendiğinde, klarnet eğitimcilerinin en çok tercih ettiği kitaplar arasında Klose's Conservatory Method for Clarinet, Baermann Complete Method for Clarinet, Rose Thirty-Two Etudes for Clarinet adlı kitaplar yer almaktadır. Ancak klarnet eğitimcilerinin, bu kitapların yanında, Rose 40 kitabı ve Cavallini Caprices kitaplarını eğitim süreçlerine dahil etmeleri önerilebilir. Ülkemizde klarnet eğitimi verilen mesleki müzik okullarından olan güzel sanatlar liseleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında öğrencilerin hazırbulunuşluklarının farklılıkları göz önünde bulundurulduğunda etüt kitaplarının da bu denli farklılık göstermesi anlamlı görülebilmektedir. Örneğin henüz başlangıç aşamasında olan bir öğrenci için farklı etüt kitaplarını değerlendiren bir eğitimci, öğrencinin eksik ya da geliştirilmesi gereken yönlerine dönük bir etüt kitabına yönelebilmektedir. İlgili tabloda başlangıç için Demnitz etüt kitabını yalnızca bir eğitimcinin kullandığı görülmektedir. İçeriği zengin olsa

dahi Demnitz etüt kitabının Baermann kadar kullanılmadığı görülmektedir. Baermann gibi; etütler öncesinde gam dizisi ve arpej çalışmaları ile yeni tona ilişkin küçük egzersizleri barındıran ve ardından etütleri sıralayan kitapların daha çok tercih edildiği düşünülebilir. Bir yandan da içerisinde sadece etütlerin yer aldığı Rose gibi kitapların da sıkça tercih edildiği görülmektedir. Bu durumda, on yıllar içinde daha çok tercih edilen etüt kitaplarının neler olduğu tabloda belirmektedir. Gelecekte başka bir çalışmada öğrenci özelliklerine göre klarnet eğitimcilerince hangi etüt kitaplarının tercih edildiği konusu üzerinde çalışılabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin tablolar incelendiğinde klarnet eğitimcilerinin başlangıç ve orta düzeyde Klose, Baermann, Rose 32, Wiedemann kitaplarını kullandıkları, ileriye düzeyde ise Klose, Wiedemann ve Rose kitaplarını kullandıkları; parmak tekniği için Baermann ve Klose kitaplarından, artikülasyon için Baermann ve Klose kitaplarından, ritmik gelişim için Baermannın kitaplarından yararlandıkları; derslerinde etüt çalıştırmak için önemli oranda zaman ayırdıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Rose 32 kitabının en çok tercih edilen etüt kitabı olduğu görülmektedir. Eğitimciler, kitabın ilk etütten son etüde kadar zorluk yönünden basitten zora doğru dengeli bir düzen içinde sıralanmış etütlerden oluşmasından dolayı, genellikle tamamını çaldırmayı tercih etmektedirler. Ülkemizde güzel sanatlar liseleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında eğitim veren klarnet eğitimcilerine bu bağlamda Rose 32 kitabından azami derecede faydalanmaları önerilebilir. Araştırmada klarnet eğitimcilerinin yarıdan fazlasının ileri düzey öğrenciler için kullandıkları herhangi bir etüt kitabını belirtmemelerinin bir sebebinin de, 4 yıllık eğitim sürecinde Rose 32 ve düzeyindeki kitaplardan yeterli derecede faydalanılmaması olabilir.

Klarnet çalışmada temel müzikal kazanımlarla ilgili Baermann ve Rose kitaplarının işlevlerine dönük bir araştırma yapılması önerilebilir. Böylece klarnet eğitimcilerinin ve öğrencilerinin ilgili müzikal unsurlara dönük başvurabilecekleri etütlerin ya da kitabın ne/neler olacağı anlaşılabilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin tablo incelendiğinde klarnet eğitimcilerinin tamamının çağdaş Türk klarnet müziğine yönelik bir etüt kitabına ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Çağdaş Türk klarnet literatüründeki eserlerde yer alan ritmik yapılar ve makamsal diziler bir klarnet icracısının karşısına ilk çıktığında batı kaynaklı metot ve kitaplarda yer almayan yapılarla karşılaşmasına sebep olacak ve bocalayabilecektir. Bu yönde etüt kitapları öğrencinin/icracının kendisini geliştirmesine ve

yatkınlığını arttırmasına olanak sağlayabilir. Konuya ilişkin etütler yazılarak klarnet eğitimine etkisine bakılması önerilebilir.

Keskin (2017) ve Damar (2023) çalışmalarında klarnet eğitimcileri ile yapılan görüşmeler sonucunda çağdaş Türk klarnet repertuvarına yönelik bir etüt kitabı ihtiyacını tespit etmişlerdir. Henüz çok zenginleşmemiş olsa da, gelişimini sürdüren çağdaş Türk müziği klarnet repertuvarına yönelik bir etüt kitabı yazılmasına dönük çalışmalar yapılması bestecilere ve klarnet eğitimcilerine önerilebilir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarlar makalenin tüm süreçlerinde eşit oranda rol almışlardır. Yazarlar çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişki bulunmamakta; dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışması olmamaktadır.

Kaynakça

- Britz, J. M. (2004). *A Systematic Approach to Five Clarinet Fundamentals as Utilized in Rose's Forty Etudes* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Austin University of Texas.
- Ceylan, A. D. (2010). *Başlangıç Eğitiminde Kullanılan Klarnet Metotlarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çoban, S. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Dönem Sonu Sınavları İle İlgili Düşünceleri (Marmara Üniversitesi Örneği). *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 115-127.
- Damar, A. T. (2023). Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Kullanılan Klarnet Metotlara İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, Cilt: 13-2, 1162-1177.
- Hodeir, A. (2011). *Müzikte Türler ve Biçimler*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Johnson, K. A. (1999). *Survey of Major Clarinet Etude Books for the College Undergraduate*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Arizona State University.
- Keskin, H. (2017). Çağdaş Türk Klarnet Edebiyatının Durumu: Sanatçılar, Eğitimciler ve Besteciler Yönünden Değerlendirilmesi. *İdil Dergisi*, Cilt: 6-30, 823-846.
- Kılıç, K. (2016). Klarnet Öğretim Yöntemlerinde Carl Baermann Volsständige Clarinet-Schule Op. 63 Eğitim Metodu Üzerine Çalışmalar ve İncelemeler. *The Journal of Academic*

